

[0478]

JITRIS: 'FEN FIERE WEAGEN'

It is al wer in tweintich tritich jier lyn dat Gysbert Japicx syn *Tjesck-moars see-ængste* literair (*De Tsjerne* 1949 131ff. en 171ff.; E. Howard Harris, *The literature of Friesland*, 1956, s.41ff.) en taelkundich (*Us Wurk* 1952 42ff, *id.* 1953 14ff en 23ff, *id.* 1954 57) ûnderwerp fan stúdzje wie. It gong taelkundich om de earste twa rigels út de fyfte strofe:

'*Tjesck-moar seag, fen fiere weagen,
Ho-se fest fen Lân æf teagen,
d' Eagen gald'se, earm-moar, korts uwt,
Dear-se' oppe' hæge wier del bocke,
In, fen beyde' ig, 't lân beloke,
In de See seag ijn sijn Tuwt.'*

Klaes Dykstra hat, dêryn min ofte mear stipe fan de doetiidske redaksje fan dit tydskrift, yn *weagen* gjin 'wegen', mar 'baren', 'weagen' sjen wollen, mar is sont, sa die my bliken út in petear mei him, al lang wer bikeard ta de "klassike" opfetting dat *fen fiere weagen* by Gysbert 'út 'e fierte' bitsjut. Dat in probleem is der foarsafier op dit pas net. Ik woe hjir allinne noch effen wize op 'e Ingelske biwurking fan John Bowring, dy't yn oktober 1828 yn Fryslân tahoud. Dy biwurking is to finen op s. 32ff fan A. Telting syn, al foar 1830 makke, Hollânske oersetting fan de *Brieven van John Bowring, geschreven op eene reize door Holland, Friesland en Groningen; voorafgegaan door Iets over de Friesche letterkunde, en gevolgd door Iets over de Hollandsche taal en letterkunde; van den zelfden*, yn 1830 útkomd by Suringar to Ljouwert. Hessel Miedema neamt yn *De Tsjerne* allinne de Hollânske oersettingen fan Gysbert syn fers, Howard Harris hellet de Ingelske wol oan, mar de strofe dêr't it ús om giet, hat er net. Dêrfoar kinne we torjochte by Telting:

*On the shore his mother wept him,
Long, O! long her fancy kept him
Imaged in the watery bier.
Kept him - but 't was fancy only.
See [!] was there - there late and lonely;
But her William was not there.*

Tjesck har eangstfisoen komt der goed yn út en sûnder dat de biwurking streekrijocht to neamen is slút hja dochs in opfetting *weagen* = 'weagen' yn alle gefallen út. Ek Bowring is dus net yngien tsjin de yn syn dagen mei troch Epkema syn wurdboek (1824) itige opfetting, dy't noch de gongbere is.

*Súdhoarm**T.H.*

JITRIS: 'FEN FIERE WEAGEN' II

Yn *U.W.* 1976 s. 86 haw ik mei in ferwizing nei al de literatuer dy't der doe bekend wie oer de betsjutting fan 'fen fiere weagen' yn de earste rigel fan de fyfte strofe fan Gysbert Japicx syn *Tsjesck-moars see-ængste* noch twa dingen oan dy list tafoege: a) in oanhaal út de oersetting fan John Bowring, b) Klaas Dykstra syn hersjoene opfetting fan dy wurden, ntl. dat dy - oars as er earst tochte - dochs 'út 'e fierte' betsjutte. Ik moat dêr noch by sizze dat de *U.W.*- samlers koart nei de publikaasje fan Dykstra syn stik yn *U.W.* 1952 s. 42ff troch J.J. Hof ek bekeard binne ta dy ynterpretaasje (sj. *U.W.* 1953 s. 23). J.H. Brouwer, ien fan dy samlers, is dêr dan ek net wer fan ôfwykt yn syn *Oantekeningen op Gysbet Japicx*['] *Wurken* (Boalsert 1966, s. 73).

Fan de Hollânske oersettingen, neamd yn Hessel Miedema syn stúdzje yn *De Tsjerne* 1949 s. 131ff hat Rinse Koopmans "van verr", mar Bilderdijk 'baren', wylst A. Koopmans (*Fr. Volksalmanak* 1841 s. 71ff) om de swierrichheid hinnesylt mei de rigels: 'Grootmoêr, diep met hem bewogen,/ Zag, hoe zij van 't land af togen'. Rinse Koopmans syn oersetting slút oan by de itige ferklearring, wylst Bilderdijk, sa't liket net op 'e fingers tikke fan Joast Halbertsma, mei syn 'baren' in ienling bliuwt.

Der is lykwols noch in Hollânske oersetting, t.w. fan Gerben Postma, publisearre yn *Het Noorden* 1904 nr. 9, oant no ta net yn de diskusje neamd. Foar de folsleinens dan hjir Postma syn rigels: "Grootmoê Tjesk zag hem verwaten/ Dan den vasten wal verlaten". En hy rint dus om 'e hjitte brij hinne.

th

JITRIS: 'FEN FIERE WEAGEN' III*

It muoit my tige dat ik yn *U.W.* 1976 en *U.W.* 1983 de *Tsjerne*-bydragen fan H.Ss. Miedema (= Henricus T.J. Miedema) oer Gysbert Japiks syn *Tsjesckmoars see-ængste* taskreaun haw oan Hessel Miedema; ik bin wiis mei de rjochtsetting yn it hjiroan foarôfgeande stik. Dat de auteursnamme *H.Ss.* Miedema foarkomt yn myn *List fan bydragen fan bilang foar it Frysk* (1979) wol net sizze dat ik dy identifisearre ha as *H.T.J.* Miedema; dat hie ik nammers ek net dien as dy lêste namme wol ûnder de auteurs foarkommen wie, want ik wist nei sa'n tritich jier net oars as it gong om twa ferskillende skriuwers. Wol haw ik ear't ik yn 1976 yn *U.W.* de bibliografy oer 'fen fiere weagen' oanfolle om my hinne frege oft dy H. Ss. yndied Hessel Miedema wie en it die bliken dat elk dat bifêstige, wierskynlik om't yn *De Tsjerne* earder bydragen fan de keunsthistoricus en dichter *Hessel* ferwachte waarden as fan de him foaral op taalkunde en nammekunde útlizzende filolooch *Henricus*. Dêr sjocht men it wer, men moat de ynsiders - yn myn gefal de yn 1976 jit libjende *Tsjerne*-redakteuren - freegje en gjin algemiene ûnkunde legalisearje.

Dy lêste stelregel spilet ek in rol yn de diskusje oer it suffiks dat by *Roardhuzum* heart: *Roardhúster* is de foarm fan de ynsiders, *Roarhuzumer* jout it fersin wer by dy sprekkers dy't net út it plak of de streek sels komme. Us breklik ûnderrjocht makket dat men yn úthoeken fan Fryslân de nammen *Drylts* en *Warkum* net ken en dus praat fan - op syn geunstichst - *Ylst* en *Workum*. Hoefolteste mear sil soks net jilde foar lytsere plakken, om mar hielendal net te praten oer de by dy plakken brûkte suffiksen om har ynwenners oan te jaan? Nammekunde moat *in loco* bedreaun wurde en út de sa wûne risseltaten hearre de útgongspunten foar de fêst te stellen skriuwnoarm fuort te kommen.

It docht my deugd dat H.T.J. Miedema syn foarnamme(n) wol wat Frysker hawwe wollen hie. Hy soe de betizing fan syn namme mei dy fan Hessel Miedema foarkomme kinnen hawwe at er it typysk-Nederlânske taboe op it folút skriuwen fan foarnammen - in nijsgjirrige kwestje op himsels! - fan 'e miet ôf oan ferbrutsen en syn stikken ûnderskreaun hie mei *Hindrik* Miedema. Der binne legio foarbylden te jaan fan wittenskiptsbedriuwers dy't op dy wize distânsje nimme fan har saneamde "offisjele" namme - sels bin ik dêr ien fan; reden wêrom't ik myn stikken net ûnderskriuwe mei Taeke, mar mei

Teake Hoekema

Sh. des. 1983

*) Yn syn bydrage 'De hege wier fan Tjesck-moar' yn *It Beaken* komt W. Beetstra op 'e betsjutting fan 'ig' yn 'fen beyde' ig' yn deselde strofe fan Gysbert syn fers. Moat 'ig' dêr perfoarst 'wâl' betsjutte en kin 'fen beyde' ig' net ienfâldich 'fan/oan beide kanten' wêze? Tjesck-moar sjocht ommers rjocht foar har de see en oan wjerskanten it lân.